Názov výsledku: Aspekty kohézie spontánnej reči použiteľné pri diagnostike Alzheimerovej choroby z reči.
Anglicky názov výsledku: Aspects of spontaneous speech cohesion applicable to the diagnosis of Alzheimer's disease from speech.

Autori: Viktória Čiernik Kevická
Typ a číslo projektu: APVV-21-0373.
Anotácia výsledku:
Pri neurogénnych poruchách komunikácie, vrátane komunikačnej poruchy pri Alzheimerovej chorobe, sú prítomné ťažkosti s kohéziou spontánnej reči, čo predstavuje chyby v správnej nadväznosti vybraných gramatických a lexikálnych útvarov (referenčných zámen, lexikálneho opakovania, gramatickej zhody a spojok) v logickom celku. Napriek tomu, že uvedené problémy potvrdilo viacero štúdií, máme stále len obmedzené poznatky o kohézii spontánnej reči v zdravej dospelej populácii a o faktoroch, ktoré ju ovplyvňujú. V našom výskume sme získavali ďalšie informácie o tejto téme a skúmali vplyv veku a vzdelania na kohéziu spontánnej reči u dospelých ľudí. Do výskumu bolo zapojených **182** zdravých dospelých osôb, ktorí boli rozdelení do troch vekových skupín a troch skupín podľa úrovne vzdelania. Participant mal za úlohu spontánne opísať s pomocou šiestich obrázkov dej rozprávky Popoluška. Spontánna rečová vzorka participantov bola nahratá a neskôr hodnotená z hľadiska kohézie, t. j. používania konektívnych prostriedkov (referenčných zámen, lexikálneho opakovania, gramatickej zhody a spojok). Výsledky preukázali, že vek nemá štatisticky významný vplyv na kohéziu, hoci bol zaznamenaný mierny nárast chýb v kohéznych väzbách so zvyšujúcim sa vekom. Vzdelanie sa však ukázalo ako významný faktor, ktorý ovplyvňuje celkovú kvalitu používania kohéznych väzieb, najmä referenčných zámen. Prínosom výskumu je analýza konkrétnych jazykových prvkov, ako sú kohézne väzby. Pri využívaní hodnotenia reči osôb s Alzheimerovou chorobou nám to umožňuje zamerať sa na presne definované oblasti jazykového spracovania. Identifikácia vzdelania ako významného faktora znamená, že pri tréningu umelej inteligencie je potrebné zohľadniť úroveň vzdelania ako premennú so signifikantným vplyvom. Je predpoklad, že modely strojového učenia by mohli prinášať presnejšie výsledky, ak berú do úvahy tento faktor, čím sa znižuje riziko chybnej detekcie kvôli normálnym rozdielom spôsobeným vzdelaním.
Hlavné scientometrické výstupy:
ČIERNIK KEVICKÁ, Viktória - MARKOVÁ, Jana - BUNTOVÁ, Dana. Effect of age and education on discourse cohesion. In Experimental Aging Research, 2024, early Access. (2023: 1.4 - IF, Q3 - JCR, 0.688 - SJR, Q1 - SJR). ISSN 0361-073X.
Dostupné na: https://doi.org/10.1080/0361073X.2024.2409590 Typ: ADMA